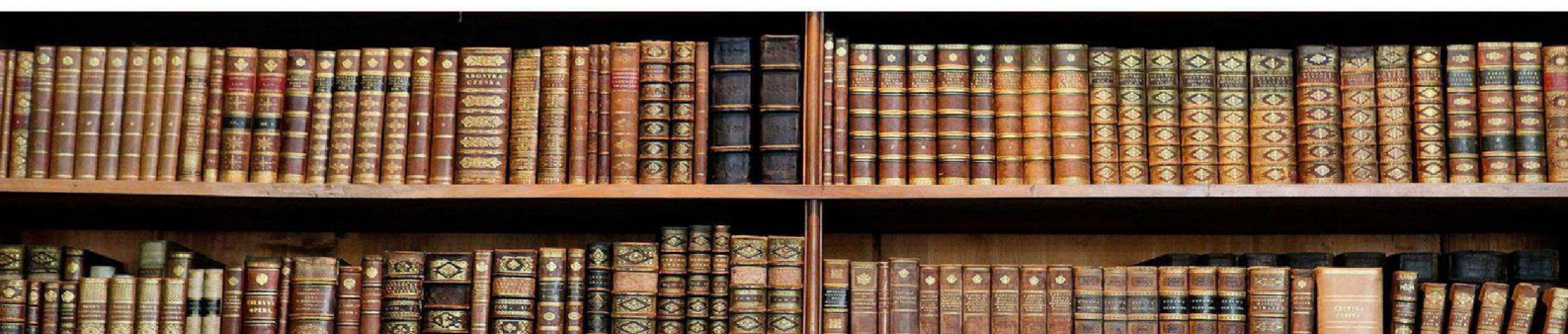

TAVASZI SZÉL 2016 / SPRING WIND 2016

Tanulmánykötet

Doktoranduszok Országos Szövetsége
Association of Hungarian PhD and DLA Students

IV.

TAVASZI SZÉL

SPRING WIND

Szerkesztette:
Dr. Keresztes Gábor

Doktoranduszok Országos Szövetsége
Budapest
2016

Tavaszi Szél – Spring Wind 2016

IV. kötet

Lektorálták:

Dr. Agárdi Izabella	Dr. J. Újváry Zsuzsanna
Dr. Bokor Tamás	Dr. Kovács Zsuzsa
Dr. Boros Lajos	Dr. Kövér Lajos
Dr. Chaudhuri Sujit	Dr. Láng András
Dr. Deák Ágnes	Dr. Móra László Xavér
Dr. Fleck Zoltán	Dr. Papp Klára
Dr. Frauhammer Krisztina	Dr. Perlusz Andrea
Dr. Géra Eleonóra	Dr. Rosta Gergely
Dr. Germuska Pál	Dr. Schaffhauser Franz
Dr. Gurbai Sándor	Dr. Szabó Gergely Sándor
Dr. Gyarmathy Éva	Dr. Szekeres Melinda
Dr. habil. Balogh László	Dr. Szilágyi Zsolt
Dr. habil. Bodnár Gabriella	Feketéné Dr. Szabó Éva
Dr. habil. Gözsy Zoltán	Megyeriné Dr. Runyó Anna
Dr. habil. Györkös Attila	Szabóné Dr. Molnár Anna
Dr. habil. Kata Csizér	Prof. Dr. Ilonszki Gabriella
Dr. habil. Lajos Péter	Prof. Dr. Karácsony András
Dr. habil. Tóth Sándor László	Prof. Dr. Kovács Teréz
Dr. habil. Trencsényi László	Prof. Dr. Őze Sándor
Dr. Horváth Lajos	Prof. Dr. Polónyi István

ISBN: 978-615-5586-09-5

DOI: 10.23715/TSZ.2016.4

Felelős kiadó: Doktoranduszok Országos Szövetsége
Megjelent: 2016-ban

Minden jog fenntartva. A kiadvány szerzői jogvédelem alatt áll. A kiadványt, illetve annak részleteit másolni, reprodukálni, adatrögzítő rendszerben tárolni bármilyen formában vagy eszközzel - elektronikus vagy más módon - a kiadó és a szerzők előzetes írásbeli engedélye nélkül tilos.

**TAVASZI SZÉL
SPRING WIND**

IV. KÖTET

Pszichológia- és neveléstudomány

Sporttudomány

Szociológia- és multidiszciplináris társadalomtudomány

Történelem- és politikatudomány

TARTALOMJEGYZÉK

PSZICHOLÓGIA- ÉS NEVELÉSTUDOMÁNYI SZEKCIÓ..... 14

A VALLÁSOS/SPIRITUÁLIS ÉLMÉNYEK LÉLEKTANA: AZ ÉLMÉNYEK FELEKEZETI KÜLÖNBSÉGEI	15
<i>Fábián Balázs</i>	
A NŐI ÉRTÉKREND ÁTADÁSA HÁROM GENERÁCIÓN ÁT	27
<i>Fehér Ilona</i>	
KÖRNYEZETTUDATOSSÁGRA ÉS FENNTARTHATÓSÁGRA NEVELÉS ÉLMÉNYALAPÚ MÓDSZEREKKEL KISISKOLÁS KORBAN	39
<i>Krakkér Anna</i>	
A SZÜLŐ SZAKEMBER KAPCSOLATÁNAK ALAKULÁSA A HALLÁSSÉRÜLT GYERMEKEK INTEGRÁLT NEVELÉSE-OKTATÁSA FOLYAMATÁBAN.....	46
<i>Lukács Szandra</i>	
ANDRAGÓGIAI ESZKÖZÖKKEL AZ ELÍTÉLTEK REINTEGRÁCIÓJÁÉRT	56
<i>Molnár Attila Károly</i>	
A MOOC SÖTÉT OLDALA	69
<i>Nagy Júlia</i>	
GLOBÁLIS KONDUKTÍV PEDAGÓGIA.....	80
<i>Oravecz Adrienn</i>	
PROTECTIVE ROLE OF SIGNIFICANT CHILDHOOD RELATIONSHIPS IN THE APPEARANCE OF CRIMINAL BEHAVIOUR IN MALE ADULTS GROWN UP IN FOSTER CARE	94
<i>Viola Osváth, László Lippai, Melinda Pohárnok</i>	
TANULÁSI ZAVAROK A SZAKKÉPZÉSBEN	103
<i>Pap Anna</i>	
NEVELÉSI ÉRTÉKEK ÉS ÉRTÉKRENDSZEREK	114
<i>Simon Anikó</i>	
UNRAVELING LANGUAGE LEARNER IDENTITY IN THE ERA OF GLOBALIZATION	127
<i>Dávid Smid</i>	
FOGYATÉKKAL ÉLŐ HALLGATÓK A FELSŐOKTATÁSBAN – ESÉLYEGYENLŐSÉG A KARRIERÉPÍTÉSBEN	136
<i>Dr. Séllei Beatrix, Soós Emese</i>	
TANULÁSI ZAVAROKKAL KÜZDŐ TANULÓK SEGÍTÉSE A ZENETANULÁS TRANSZFERHATÁSAIRA ÉPÍTVE	153
<i>Surján Noémi</i>	

KÖZÖSSÉGI FELSŐOKTATÁSI KÖZPONTOK ÉSZAKKELET-MAGYARORSZÁGON	165
<i>Tóth Dorina Anna</i>	
ÓVODÁSKORÚ DADOGÓ GYERMEKEK BESZÉDFEJLŐDÉSE.....	172
<i>Tóthné Aszalai Anett</i>	
REGULÁCIÓ FÓKUSZ KAPCSOLATA A KOCKÁZATVÁLLALÁSSAL	183
<i>Uatkán Ajna, Dr. Faragó Klára</i>	
RÓKA, NYUSZI VAGY VÁMPÍR? MESEHŐSÖK A KISISKOLÁSOK VILÁGÁBAN	196
<i>Vass Dorottea</i>	
SPORTTUDOMÁNYI SZEKCIÓ	210
SPORTOLÓK ÉS SPORTEGYESÜLETEK KÖZÖTTI MINŐSÉGI SZERZŐDÉSKÖTÉSEK ÉS ÁTIGAZOLÁSOK	211
<i>Zimányi Róbert G.</i>	
SZOCIOLÓGIAI ÉS MULTIDISZCIPLINÁRIS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI SZEKCIÓ	220
„MIÉRT KÉRDEZI MEG, HOGY ITT HAGYOM-E A KISBABÁT?” ANYÁK ELBESZÉLT ÉLETTÖRTÉNETEI.....	221
<i>Hernádi Ilona PhD, Kunt Zsuzsanna Drs.</i>	
ÉN IS SZERETNÉK CSALÁDOT! KÜLÖNLEGES ELLÁTÁSI IGÉNYŰ GYEREKEK ÖRÖKBEFOGADÁSA MAGYARORSZÁGON.....	229
<i>Horváth Péter László, Sándor Anikó</i>	
ÁRVÍZVÉDELMI BERUHÁZÁSOK PARTICIPÁCIÓ SZEMPONTÚ VIZSGÁLATA SZEGEDEN ÉS SZOLNOKON - ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉS.....	242
<i>Kincses Boglárka, Kispál Judit, Nagy Gyula</i>	
KÉRDÉSEK A MÓDSZERRŐL, AVAGY TAPASZTALATI ADALÉKOK A PARTICIPATÍV KUTATÁS ELMÉLETÉHEZ ÉS GYAKORLATÁHOZ.....	255
<i>Könczei György PhD, DsC, dr habil., Antal Zsuzsanna, Kolonics Krisztián</i>	
„NÁLAM IS VAN FEGYELMEZETLENSÉG, DE CSAK ADDIG, AMÍG MINDEN OSZTÁLYT BE NEM IDOMÍTOK...” AVAGY FEGYELMEZÉS NAPJAINK ÁLTALÁNOS ISKOLÁIBAN	266
<i>Kósa Rita Diána</i>	
MIGRÁNSOK INTEGRÁCIÓJA SZÁMOKBAN EGYESÜLT KIRÁLYSÁG, NÉMETORSZÁG	274
<i>Rácz Péter</i>	

KÉTNYELVŰ OKTATÁS A MURAVIDÉKEN	288
<i>Szendi Anna</i>	
INTELLEKTUÁLIS FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ FELNŐTTEK PÁRKAPCSOLATAI ÉS GYERMEKVÁLLALÁSA (AZ ESÉLYEGYENLŐSÉGTŐL A TAIGETOSZIG? OTKA 111917K KUTATÁS RÉSZEREDMÉNYEI)	296
<i>Szücs Marianna PhD, Katona Vanda PhD</i>	
PÉNZBEN MÉRT TÁRSADALOM	309
<i>Tikász Gáspár Bendegúz</i>	
KÖZÉLET ÉS KÖZTÉR KAPCSOLATA EGY BÉKÉSCSABAI PÉLDÁN KERESZTÜL.....	315
<i>Tóth Balázs, Nagy Gyula</i>	
BEING AN ARAB IN ISRAEL.....	331
<i>Ujvári Anna</i>	
TÖRTÉNELEM- ÉS POLITIKATUDOMÁNYI SZEKCIÓ	338
EGY VÁROS, KÉT VALLÁS – VEGYES HÁZASSÁGÚ CSALÁDOK A 18. SZÁZADI CSETNEKI EVANGÉLIKUS ÉS KATOLIKUS ANYAKÖNYVEK LAPJAIN	339
<i>Baros-Gyimóthy Eszter Márta</i>	
JÁSZBERÉNY A SZOVJET MEGSZÁLLÁS ELSŐ ÉVEIBEN (1944–1948).....	351
<i>Cseh Dániel</i>	
UTAK A NEMZETISÉGI TÖRVÉNYCIKKIG	363
<i>Csernus-Lukács Szilveszter</i>	
A PESSZIMIZMUS HASZNA A KONZERVATÍV GONDOLKODÁSBAN	375
<i>Flick László</i>	
A CIOLOȘ-KABINET – AZ ELSŐ ROMÁN SZAKÉRTŐI KORMÁNY?.....	380
<i>Galambos László</i>	
LEVEDIA ÉS ATELKUZU: IDŐREND ÉS FÖLDRAJZI HELY A DAI ÉS A MUSZLIM FORRÁSOK TANÚSÁGA.....	390
<i>Juhász Péter</i>	
A FRANCIA FELSŐOKTATÁS 1968-1990 KÖZÖTT	401
<i>Kiss Andrea</i>	
MEGAKASZTOTT FEJLŐDÉS VAGY AZ ÚJ LEHETŐSÉGEK IDŐSZAKA	407
<i>Kiss Márton</i>	
A MENEKÜLTÜGY A MAGYAR POLITIKAI DISKURZUSBAN (1920-AS ÉVEK)	420
<i>Kránitz Péter Pál</i>	

A RÉPACUKOR BEVEZETÉSE ÉS ELFOGADTATÁSA MAGYARORSZÁGON	430
<i>Lakatos Hajnalka</i>	
„A JÓ GYERMEK JÉZUSÉ.” TÁRSADALOMALAKÍTÓ TÖREKVÉSEK A JEZSUITÁK SZÍVGÁRDA MOZGALMÁBAN	441
<i>Nagyillés Anikó</i>	
A CSALÁD RENDJÉT ÉS A NEMI ERKÖLCSÖT SÉRTŐ BŰNTETTEK DEBRECENBEN 1693 ÉS 1705 KÖZÖTT	449
<i>Papp Rita</i>	
A FORGALOMNAK MENNIE KELL! A MAGYAR ÁLLAMVASUTAK ÚJJÁÉPÍTÉSE 1945-1948	460
<i>Péterffy Gergely</i>	
KISPÁRTOK KAMPÁNYA A 2014-ES VÁLASZTÁSOKON.....	477
<i>Szóllóssy Dániel</i>	
HIDALGÓK ÉS SZAMURÁJOK – SPANYOL-JAPÁN KAPCSOLATOK 1587-1636	494
<i>Túróczy Tamás</i>	

Lectori salutem!

Sok szeretettel köszöntöm a kedves Olvasót a Doktoranduszok Országos Szövetsége nevében! Ön a közel két évtizedes múltra visszatekintő Tavaszi Szél Konferencia-sorozat legújabb tanulmánykötetét tartja kezében, mely a 2016. évi rendezvényen bemutatkozott előadók által publikált legújabb tudományos eredményeket mutatja be.

A Tavaszi Szél Konferencia az utóbbi években a magyar tudományos élet nagy tradíciókkal bíró eseményévé, a fiatal kutatók számára a legjelentősebb tudományos találkozóvá vált. A konferencia sajátossága, hogy multidiszciplináris, így valamennyi tudományterület számára lehetőséget biztosít a megjelenésre, ezáltal minden évben széles tájékozottságot szerezhetnek a kedves résztvevők a különböző tudományágak új és újszerű eredményeiről.

Az idei évben a Tavaszi Szél Konferenciát az Óbudai Egyetemen rendeztük meg nagy sikerrel, 2016. április 15-17 között. A konferenciára évről - évre az előzetesen szakmailag alaposan elbírált, legjobbnak minősülő kutatási témák kerülhetnek be a hazai és határon túli intézményekből. Ennek tudatában országosan is kiemelkedőnek számít, hogy az idei Tavaszi Szélen közel 500 előadót hallgathattunk meg a 20 szekcióban. Az elismert szakemberek által lektorált tanulmánykötetben végül közel 200 tudományos publikáció jelenhet meg.

Úgy véljük, hogy a Doktoranduszok Országos Szövetsége ezzel a rendezvénnyel is öregbítette hírnevét és erősítette küldetését, melynek lényege, hogy társadalmilag beágyazott szervezetként a doktori képzésben résztvevők számára kitárja a lehetőségeket, támogassa munkájukat és magát tudatosan alakító közösséget formáljon. Ennek érdekében hívunk és várunk továbbra is minden doktoranduszt, doktorjelöltet a szervezet kötelékébe, hogy együtt építhessük tovább a szervezet jövőjét, melynek jelmondata kifejezi lényegét:

„Közösség a tudományért.”

A konferencia nem jöhetett volna létre a szervezők és támogatók aktív közreműködése nélkül. Ezúton is köszönetünket fejezzük ki házigazdáinknak, az Óbudai Egyetem munkatársainak, az egyetem doktorandusz önkormányzatának, a DOSz tudományos osztályainak, munkatársainak és titkárságának a hatékony együttműködésért, mely nélkül nem sikerülhetett volna ilyen magas színvonalon megrendezni az idei tudományos összejevetelt. Köszönettel tartozunk továbbá támogatóinknak is: az Emberi Erőforrások Minisztériumának, a Nemzeti Tehetség Programnak, Budapest Fővárosnak, az Óbudai Egyetemnek, továbbá a Magyar Nemzeti Banknak, a Magyar Mérnöki Kamarának, az Alcoa-Köfém Kft.-nek, a Duna-Dráva Cement Kft.-nek, az EGIS Zrt.-nek, a Richter Gedeon Nyrt.-nek, a Sicontact Kft.-nek és további támogatóinknak.

Reméljük, hogy a Tavaszi Szél Konferencia idén is maradandó, pozitív emlékeket hagyott mindenkiben, az ott szerzett tapasztalatok és új tudományos információk hasznául szolgálnak majd a résztvevők és ezáltal a magyar tudomány és a felsőoktatás számára.

További szakmai sikereket és kellemes olvasást kívánunk minden kedves Olvasó számára!

Sopron, 2016.10.25.

Üdvözlettel:

Dr. Keresztes Gábor
elnök

ÁRVÍZVÉDELMI BERUHÁZÁSOK PARTICIPÁCIÓ SZEMPONTÚ VIZSGÁLATA SZEGEDEN ÉS SZOLNOKON - ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉS

Kincses Boglárka

*Szegedi Tudományegyetem, Gazdaság- és Társadalomföldrajz Tanszék,
Geográfus MSc-hallgató*

Kispál Judit

*Szegedi Tudományegyetem, Gazdaság- és Társadalomföldrajz Tanszék,
Földrajz BSc-hallgató*

Nagy Gyula

Szegedi Tudományegyetem, Gazdaság- és Társadalomföldrajz Tanszék, tanársegéd

Absztrakt

Tanulmányunkban kvantitatív és kvalitatív kutatási módszerekkel a szegedi és a szolnoki árvízvédelmi beruházás példáján keresztül hasonlítjuk össze a participáció, mint kötelezően előírt Európai Unió alapelv gyakorlatban történő megvalósulását.

A tanulmány első részében röviden ismertetjük a participáció és a partnerség elvének területfejlesztésben való megjelenését. Ezután átfogó képet adunk a szolnoki és a szegedi projektekről és azok indokoltságáról.

A tanulmány második része empirikus kutatáson alapszik. Kérdőíves kutatásunkat a szolnoki és a szegedi Tisza-parton végeztük. Mintavételkor az egyszerűen elérhető alanyok módszerét alkalmaztuk szakértői becsléssel, amely során a szegedi Tisza-parton 154 fővel, a szolnoki Tisza-parton 70 fővel személyesen töltöttük ki kérdőívet. A két árvízvédelmi beruházással kapcsolatban kiderült, hogy a szegediek és a szolnokiak is rendszeresen és sokszínűen használják a Tisza-partot, amely egyfajta közösségi térként is szolgál. A kérdőíves felmérések eredményeiből kiderült, hogy sem Szegeden, sem Szolnokon a lakosok nem kellően tájékozottak a témában, a válaszadók többsége nem ismerte a projektek részleteit. A megkérdezettek hiányolták a szélesebb körű tájékoztatást. A kérdőíves felmérés mellett Szegeden kilenc fővel, Szolnokon hat fővel interjút is készítettünk, amely lehetővé tette, hogy jobban megismerjük az emberek személyes véleményét és érintettségét a kérdőívben tárgyalt témákkal kapcsolatban. Az interjúalanyok eltérően nyilatkoztak a beruházásokat illetően. A szegedi interjúalanyok aggályosnak tartják a közösségi részvétel és zöldfelület-gazdálkodás megvalósulását és mértékét a projekt során. A szolnoki interjúalanyok műszaki fejlesztésként tekintenek a beruházásra és úgy vélik, a kötelezően előírt tájékoztatás meglétéén kívül nem szükséges az érintettek bevonása, mert az egyes fejlesztéseket a megfelelő szakemberekre kell bízni.

Kérdőíves és interjú kutatásunk is igazolta, hogy a szegedi és a szolnoki Tisza-part is többfunkciós városi térrész, emiatt fejlesztése fontos, még hozzá a rendszeres „használók” bevonásával. Mindkét projekt esetében az emberek nem megfelelően lettek tájékoztatva, annak ellenére, hogy az európai uniós normák ezt megkövetelik. Összességében mindkét projekt sikeresnek mondható városfejlesztés szempontjából, azonban a participáció és a közösségi tervezés terén további lépésekre lett volna szükség. Mindez tapasztalatul szolgálhat következő fejlesztések végrehajtásában.

Kulcsszavak: árvízvédelem, tájékoztatás, vélemény, részvétel, Tisza-part

Bevezetés: Probléma- és kérdésfelvetés

A folyó a települések életében mindig is fontos helyi és helyzeti energiaként jelent meg [1] a történelem során. Ennek oka, hogy a már letelepedő ember számára is létfenntartást (ivóvíz, élelem, halászat), közlekedést, kereskedelmet, védelmet biztosított. A folyó használata az évszázadok alatt átalakult, így napjainkban a folyó és a hozzá tartozó vízpart teret ad a rekreációs tevékenységeknek (sport, strand, horgászat), továbbá az energiatermelés egyik forrásává vált. A folyó egy település arcukat nagymértékben meghatározza, annak szerves részét képezi, mindemellett egészségügyi és mikroklimatikus hatása is van [2]. Folyóink azonban pozitív értékek mellett negatív hatásai miatt is számos alkalommal kerültek már a figyelem középpontjába. Egyik ilyen negatív hatás a mértékadó árvízi magasságok emelkedése, amely által az árvíz elleni védekezés a városok életében is egyre fontosabbá válik.

Az Európai Unió minden beruháznál alapelveket fektet le, hogy az érintettek nézőpontjait és véleményét figyelembe vegyék, a felszólalást biztosítsák. Fontos, hogy az emberek kellő szinten tájékoztatva legyenek a tervekről, munkálatokról, hiszen a beruházás az általuk használt tér befolyásolását eredményező projekt.

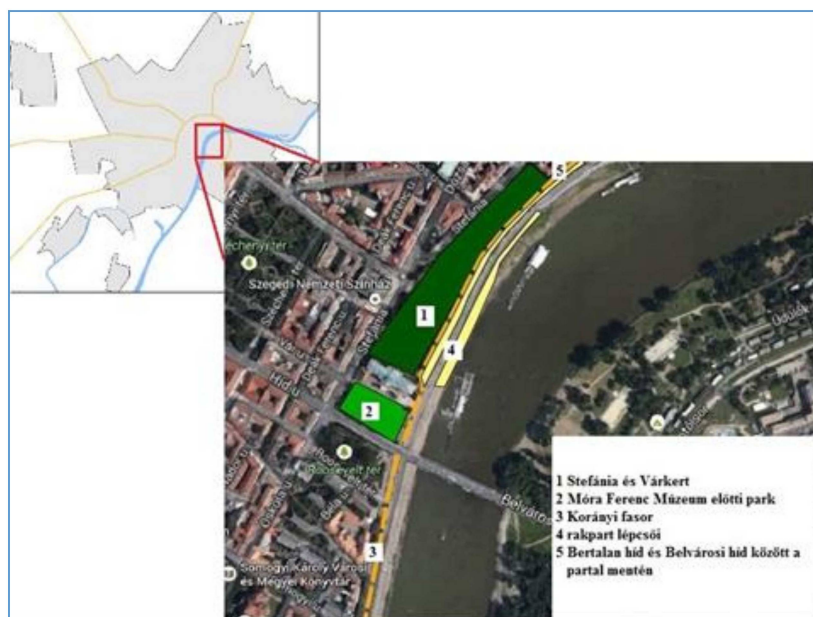
Tanulmányunkban a szegedi és a szolnoki árvízvédelmi projektet mutatjuk be a nyilvánosság, participáció és partnerség alapelveinek szempontjából.

A tanulmány két fő egységre tagolható. Az első szerkezeti egység elméleti jellegű, szakirodalmi elemzésen alapszik. Elsőként a participáció és a partnerségi elvek településfejlesztésben való megjelenését ismertetjük, majd a szegedi és a szolnoki árvízvédelmi projekt indokoltságát, rövid bemutatását. A második egység kérdőíves és interjú kutatásra épül. Egyrészt arra kerestük a választ, hogy a szegediek és a szolnokiak mire használják a Tisza-partot, és hogy mi a véleményük az árvízvédelmi projekttel kapcsolatban, másrészt arra, hogy az Európai Unió egyes alapelvei, a nyilvánosság és a partnerség milyen mértékben volt jelen a szolnoki és szegedi műszaki jellegű, fizikai, mérnöki árvízvédelmi beruházás előkészületei és megvalósítása közben.

Módszertan

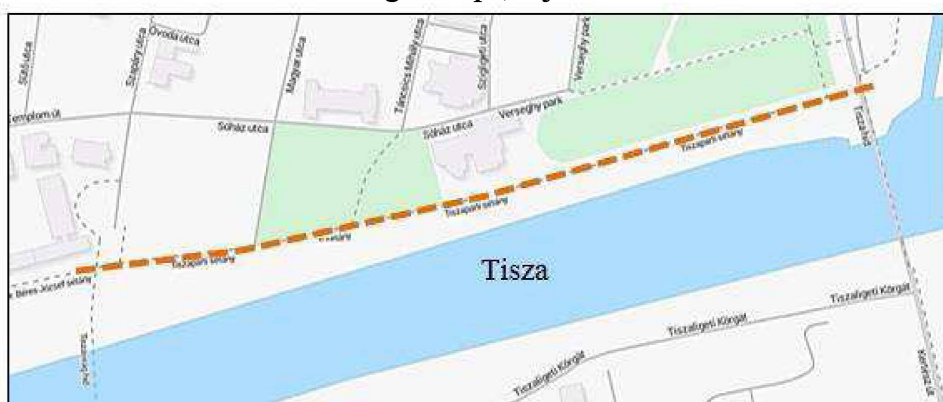
A tanulmány elméleti háttérének kidolgozásához a témával kapcsolatos szakirodalmat, folyóiratokat és a két árvízvédelmi beruházás projektdokumentumait is tanulmányoztunk. Kérdőíves és interjú felmérést készítettünk a szegedi és a szolnoki lakosokkal, mely során azt vizsgáltuk, mire használják a Tisza-partot, mennyi információval rendelkeznek az beruházással kapcsolatban és mi a véleményük róla.

Kérdőíves kutatásunkat a szegedi és a szolnoki Tisza-parton végeztük. A két kutatás eltérő időpontban történt: a szegedi kutatás 2014. március – októberben, a szolnoki 2015. áprilisában. Szeged esetében a projekt megvalósulása közbeni tájékoztatást próbáltuk feltárni, Szolnok város árvízvédelmi beruházásánál pedig a projekt átadása utáni tájékozottságot. A kutatás mintaterülete a két árvízvédelmi projekt megvalósulásának helyszíne volt, a szegedi és a szolnoki belvárosi Tisza-part (1. és 2. ábra). Mivel nem a teljes lakosságot kérdeztük meg, illetve a mintavételi stratégia az egyszerűen elérhető alanyokra hagyatkozás [3] szakértői becsléssel, ezért nem mondható reprezentatívnak kutatásunk eredménye. Kérdőíves felmérésünk során a szegedi belvárosi Tisza-parton két fázisban 154 főt, Szolnokon 70 ténylegesen személynél kérdeztünk meg.

1. ábra: A szegedi mintavétel területe

Forrás: Google Maps, saját szerkesztés

2. ábra A szolnoki mintavétel területe

Forrás: Google Maps, saját szerkesztés

A kérdőívezés mellett előre szerkesztett, strukturált és félig strukturált interjúkat is készítettünk. Az interjúalanyok kiválasztásánál törekedtünk arra, minél több, a projektben résztvevőt (döntéshozót, műszaki szakembert, térhasználót) megkérdezzünk. Szegeden ez 9 személlyel történt meg, Szolnokon 6 fővel (1. táblázat).

1. táblázat: A kutatás során megkérdezett interjúalanyok

Szeged (9 fő)	Szolnok (6 fő)
1 fő középiskolai diák	1 fő középiskolai diák
1 fő egyetemi hallgató	1 fő középiskolai tanár
2 fő egyetemi tanár	1 fő középiskolai igazgató
2 fő önkormányzati képviselő	1 fő önkormányzati képviselő
2 fő helyi lakos	2 fő KÖTIVIZIG szakember
1 fő ATIVIZIG munkatárs	

Forrás: saját kutatás

Össességében megállapíthatjuk, hogy az emberek szívesen válaszoltak a kérdéseinkre, mindenkinek meg volt a saját véleménye a témával kapcsolatban.

1. Európai Unió egyes alapelveinek fontossága- partnerség, nyilvánosság, participáció

Minden olyan fejlesztés, amely Uniós támogatású, valamint a társadalmat közvetlenül érinti, a közösségi tervezés kritériumainak kell, hogy megfeleljen. A településfejlesztés alapelveit minden fejlesztés tervezése és végrehajtása során be kellene tartani.

A társadalmi részvétel jelentőségét számos szakirodalom tárgyalja [4, 5, 6, 7], hosszú évtizedes hagyománya van a településfejlesztésben, mely eleinte még nem a mai, ismert formájában jelent meg a várostervezésben. A participáció, mint fogalom, a társadalom részvételét, bevonását jelenti, egy közösségi részvéten alapuló tervezési folyamatot, mely hatékonyságának fokozása a „nyitottság, a részvétel, a felelősség, hatékonyság, és az összhang” segítségével érhető el [5 p.2].

Az IVS-ek 2008-tól kötelező elemként írják elő a társadalmi részvételt, amely az Európai Uniós támogatások elnyerésének formális feltétele lett [6, 8], melyet a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet ír elő [6, 9].

A 2014-2020. évi programozási időszakban a korábbi IVS-eket az Integrált Településfejlesztési Stratégia váltja fel [10]. A fejlesztés városi mikro szinten történik, így alulról jövő (bottom-up) kezdeményezés valósulhat meg. Azonban amikor a lakosok aktív bevonása megtörténik, néhány szereplő erősebben érvényesítheti elképzeléseit a lakossági fórumokon, vagy éppen mások szándékainak érvényesülését lehetetleníti el akaratával. A fejlesztésbe szélesebb rétegek bevonásával az elitizmus — a „közösségi részvétel egyik csapdája” [6 p.37] — elkerülhető. Ehhez a lakosokat tájékoztatni kell a részvétel lehetőségéről, felvilágosítani, hogy joguk van a véleménynyilvánításra [6], döntési folyamatokban történő beleszólásra.

Burgers és Vranken 2004-ben egy olyan modellt hoztak létre, amelyen a társadalmi részvételt egy létra fokainak hasonlatán mutatják be (4. ábra). A létra első fokán csupán csak információval szolgálnak, azonban felfele haladva a lakosságnak egyre nagyobb részvételt biztosítanak, nagyobb beleszólásuk van a fejlesztési folyamatokba [6]. Arnstein (1969) részvételi létrája Burgers és Vranken munkájához hasonlóan a részvétel megnyilvánulását mutatja be. „Munkájának kiindulópontja, hogy a részvételi folyamat a hatalom újraelosztásáról szól: a hatalom nélkülieket ruházza fel az őket érintő döntések befolyásolásának képességével.” [11p.6].”

A közösségi tervezés a szubszidiaritásra, nyilvánosságra, participációra és partnerségre épül. A szubszidiaritás vertikális, hierarchikus szemléletet mutat a döntési szintek között. Ettől eltérően a nyilvánosság, participáció és a partnerség elve horizontális szemléletű, a közösségi tervezés különböző lépcsőfokain nyilvánulnak meg [5].

Egy projekt megvalósítása esetén, a nyilvánosság biztosítása során a lakosságot csupán tájékoztatás szintjén vonják be. Ha a társadalmi részvétel felerősödik, a participáció elve érvényesül, ekkor egyfajta együttműködés alakul ki a résztvevő stakeholderek között. Ez a partnerség elvének alkalmazásával teljesebbé válik. Ekkor beszélhetünk a közösségi tervezésről, ami a szubszidiaritás megvalósulása

Napjainkban több országban, köztük hazánkban is, a városi környezet tervezése és átalakítása során a demokrácia részvételi formája csupán formailag jelenik meg [12, 6]. Sok esetben a lakosok a településeiken létrejövő új fejlesztésekről keveset tudnak a nyilvánosság, tájékoztatás teljes vagy részleges hiánya, valamint a közösségi bevonás tényleges alkalmazásának hiányossága miatt.

Ez a folyamat azonban nem csak egyoldalú, több esetben a lakosok részéről sincs megfelelő hajlandóság a részvételre. Ennek ellenére a helyi képviseletnek törekednie kell azok meghallgatására, akik szívesen véleményt nyilvánítanak, valamint a minél szélesebb rétegek érdekeltté tételében és megszólításában. A közösségi részvétel hiánya miatt a lakosok nem tekintik magukénak a fejlesztéseket, nem érznek felelősséget egy-egy elkészült projekt

elemei iránt, amely akár a közterületek rongálása és szemetelése során nyilvánulhat meg [9]. E folyamatnak a megakadályozása és visszafordítása a felülről jövő irányítási módszerek megváltoztatásával lehetséges.

2. Az árvízvédelmi projektek indokoltsága, rövid bemutatása

A 19. században a Tisza-völgyében elinduló folyamszabályozási munkák több ezer hektár területet tettek árvízmentessé, azonban hosszú távon növelték a folyó mellett elhelyezkedő települések árvízi kitérttségét [13,14]. Az átvágások következtében megváltozott a Tisza egyes szakaszainak esése, az esési növekedés a Szolnok és Szeged alatti szakaszon volt a legkisebb, így az árhullámok levonulási sebessége jóval kisebb, mint a felsőbb szakaszokon [15]. Ennek következménye, hogy a felsőbb szakaszokon meginduló árhullámok a folyó alsó szakaszain feltorlódhatnak [15]. A töltések közé szorított árvizek vízszintje megemelkedett, ennek következtében egyre nagyobb volt a gátszakadás kockázata is [16].

A 19. századi folyóvízi munkálatokat akkoriban eredményesnek remélték, ám ezek ellenére hazánk árvízi veszélyeztetettsége nem csökkent. Egy-egy árvíz esetén a veszély helyi szinten érzékelhető, de miként a probléma forrását (vízgyűjtőterületen végzett erdőirtások), így a megoldást sem feltétlen azon a helyen kell keresni, ahol az kifejtette hatását.

A mértékadó árvízi magasságok emelkedésével a Tisza évszázadok alatt számos alkalommal öntötte el mindkét vizsgált települést, veszélyeztetve ezzel az emberek életét, értékeit. Szegeden a legutóbbi, 2006-os árvíz (1009 centiméter), Szolnokon főként 2000-es évi 1041 cm-es árvíz irányította rá a városvezetések figyelmét arra, hogy a jelenlegi árvízvédelmi rendszer nem megfelelően védi a városokat, szükség van azok modernizálására.

A két árvízvédelmi projekt műszaki megvalósítása egymáshoz nagyon hasonló. Mindkét projekt a rekordmagasságú árvízkor felmerülő műszaki problémák kezelését célozta meg: a magassági hiány megszüntetését és a mélyben átszivárgó vizek kezelését. A szegedi partfal esetében a magassági hiány megszüntetésére az egyes szakaszokon mobilgátat helyeztek el. Szolnoknál a korábbihoz képest magasabb támfal kiépítése történt meg. A mélyben átszivárgó vizek kezelésére mindkét projektben kétféle megoldást alkalmaztak. Egyrészt a mélyben, a felszín alatt vasbeton vízzáró résfalat építettek, amely megakadályozza, hogy a víz a város irányába szivároгjon. Másrészt az átszivárgó vizek összegyűjtésére a partfal menti sétányok alatt egy árokszivárgó rendszer épült ki. Szegednél a partfal vízzáróságát növeli az is, hogy a Tisza felől a régi támfal elé egy vasbeton köpenyfal épült (4. ábra).

4. ábra: A szegedi partfal és a rakparti lépcsősor a felújítás után

Forrás: <http://www.szegedipartfal.hu>

Elmondható, hogy mindkét településen történt közteret érintő fejlesztés is az árvízvédelmi munkálatokon kívül. Szegeden a partfal-rekonstrukció mellett a rakpart lépcsősorait is felújították, illetve a partfal mentén új, kövezett parti sétányt is kialakítottak. A szolnoki árvízvédelmi beruházás komplexitását az tükrözi, hogy a partfal-munkálatokon kívül a sétányt is felújították (5. ábra), valamint biciklisávval is kiszélesítették a gyalogos sétányt, amely szükségessé tette az új partfal 3 méterrel a Tisza meder irányába történő átépítését. A megkérdezettek többsége (68 fő) a projekt erre vonatkozó részére „pozitív változásként” tekintenek, „hasznos” és „nagyszerű” ötletnek tartják. Ezt is mutatja, hogy „jelentősen megnövekedett a kerékpárosok száma”, hiszen „új közlekedési módra nyitott lehetőséget.” Ketten vélik negatívumnak a bicikli út kiépülését, ők ezt azzal indokolták, hogy „a sétány kiszélesítésével és kiépítésével a Tisza árteréből vettünk el”. Mindemellett nagylépcsős szakaszokat is kialakítottak, amely következtében olyan közteret állítottak elő, mellyel korábban a szolnoki Tisza-part nem, vagy kezdetleges szinten rendelkezett.

5. ábra: Szolnok sétány a fejlesztés előtt és után
Forrás: <http://www.panoramio.com/photo/70827539>

Mindkét projekt a Környezet és Energia Operatív Program keretén belül valósult meg, 100%-os vissza nem térítendő uniós és állami támogatásból finanszírozva. Szegeden a fejlesztés költsége 2,21 milliárd forint [20], Szolnokon 2,412 milliárd forint [21]. A beruházási munkálatok Szegeden 2014 januárjában kezdődtek és 2015 májusában fejeződött be. Szolnokon 2012 szeptemberében kezdték a beruházást és 2014 júliusában adták át. A továbbiakban a kérdőíves és interjúk kutatásunk eredményeit mutatjuk be.

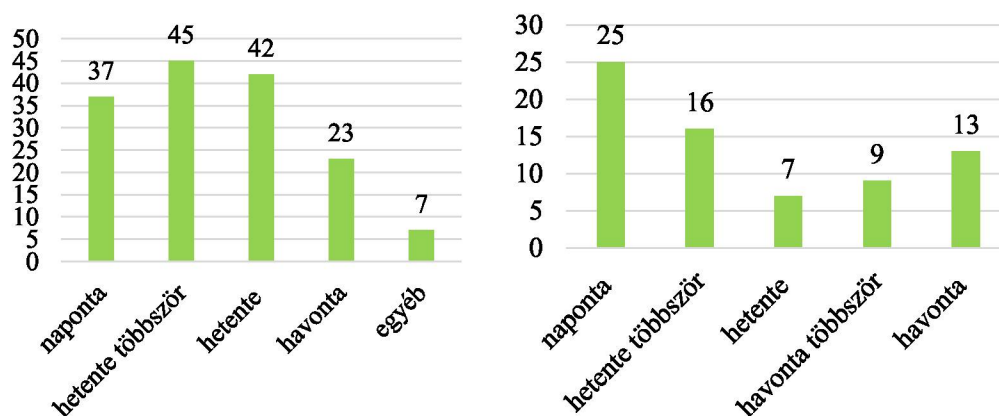
3. A kutatás eredményei

3.1. A szegedi és a szolnoki Tisza-part használata a kérdőíves és interjúk kutatás alapján

Kérdőíves kutatásunk igazolta azt a feltételezésünket, miszerint a szegedi és szolnoki Tisza-part is egy többfunkciós, használt és megélt városi térrész. A megkérdezettek elmondása alapján a két településen a Tisza-part és környéke szórakozó- és kikapcsolódási helyeként szolgál, tökéletes környezet a családdal, barátokkal, való közös kikapcsolódásra, sétálásra. Többen megemlítették, hogy szeretnek a Tiszán a csónakázni, horgászni. Főként a fiatalok napfényes időben szívesen ülnek ki a rakpart lépcsőire olvasni, napozni, tanulni, beszélgetni. A Tisza-parton megrendezett fesztiválok Szegeden és Szolnokon is egyaránt vonzzák a lakosságot. A szegedi Tisza-parton gyakran látogatott helyek a Tiszán lévő szórakozóhelyként használt úszóhajók is. Emellett a gyermekes családok is sokszor járnak le a játszótérre gyermekeikkel. A válaszadók véleménye szerint a Tisza-part turisztikai szempontból kiaknázatlan, pedig számtalan lehetőséget kínál. A kérdőíves kutatásból levont egyik következtetést, miszerint a Tisza-part egy többfunkciós térrész, az interjúk is igazolták.

Interjúalanyaink mind különböző módon használták és használják a két városban a Tisza-partot. A szegedi interjúalanyok elsősorban szórakozásra, kikapcsolódásra, sportolásra veszik igénybe: a Tiszán kajakozni, úszni; a Tisza-parton kutyát sétáltatni, a rakpart lépcsőin beszélgetni, a rakparton tartott fesztiválokon részt venni. Két szegedi interjúalany esetében lakásuk megvásárláskor az elsődleges szempont a Tisza-part közelsége volt. Másik két interjúalanyhoz a Tisza-part elsősorban a munkájuk során kötődik, közülük az egyik a Tisza menti gátrendszer vizsgálatában vesz részt. Egy másik interjúalany irodája a Tiszára néz, így mindennapi látvány számára a folyó, „melynek minden változását és szépségét folyamatosan látja”. A szolnoki középiskolai tanárnak kiskorától fogva kedvenc szórakozó- és kikapcsolódási helyként szolgál a Tisza-part és környéke. Egy szolnoki fiatal pedig nem tudná elképzelni az életét a folyó nélkül, hiszen szolnoki születésű és mivel a környezetében nagyon sok víz van, így „szokatlan lenne, ha nem lenne folyó” a közelében.

A Tisza-partnak a szegediek és a szolnokiak életében betöltött fontos szerepét a széles körű használata mellett a látogatottsága is tovább erősíti. Ezt tükrözi a Tisza-part látogatottságát bemutató diagram (6. ábra). Mindkét településen a vizsgálat időpontjában a megkérdezettek több mint a fele naponta, esetleg hetente többször látogatott el a Tisza-partra.

6. ábra: Szeged (bal) és Szolnok Tisza-part használati gyakorisága a vizsgálat ideje alatt
 Forrás: saját szerkesztés

A két településen megkérdezettek többsége szerint a Tisza-part, állapotát tekintve el van hanyagolva, ennek ellenére láthattuk, hogy mégis sokan látogatják. Az elhanyagolt állapot főként a zöldterületekre és a rakpartra vonatkozik. A szegediek és a szolnokiak szerint a partfal menti zöldterület nem tiszta és nem rendezett. A szegediek közül sokan említették, hogy nem szakszerű a park-és fagondozás az egész városban sem. A szegedi és szolnoki válaszadók szerint a rakpartok lépcsőin, sok a szemét, mert az ott találkozó fiatalok nem a szemetesbe dobják maguk után a szemetet, hanem otthagyják a lépcsőn. Ezzel kapcsolatban többen is megjegyezték, hogy sokszor nincs is elegendő szeméttartó elhelyezve a rakpart lépcsőinél.

A szolnoki megkérdezett tanuló úgy gondolja, hogy „mivel a Tisza a belváros szívében van, így helyenként rendben van tartva, de nagyon sok fiatal van úgy vele, hogy eldobhatjuk a szemetet, úgy is összeszedik”. A szegedi Tisza-parthoz kapcsolódó ártéri erdővel kapcsolatosan egyesek azt mondják, hogy azok több helyen (pl. a Foka környékén, Boszorkányszigeten) rendezetlenek, sok bennük a szemét, ráadásul a kidőlt fákat sem szállítják el. Mások arra panaszkodnak, hogy egyes helyeken az ártéri erdők fáit túlságosan is kiirtották, pedig az erdők befolyásolják a légkör összetételét és ez által módosítják az adott terület éghajlatát [17], ezért is fontos lenne, hogy ne csak magát a rakpartot fejlesszék, hanem

gondozzák a hozzá tartozó ártéri erdőket is. A város szempontjából a nagy kiterjedésű zöldterületek különösen fontosak, hiszen hozzájárulnak a kedvezőbb éghajlathoz, levegő-és vízminőséghez, illetve a városlakók jobb életkörülményeihez [18].

Mivel sokan és sokféleképpen használják a Tisza-partot Szegeden és Szolnokon is, így azzal az állítással, hogy ez egy köztér, a megkérdezettek mindkét településen szinte mindannyian egyetértettek. A válaszadók a Tisza-partra a város közösségi tereként tekintenek, hiszen alkalmas családi programokra, barátokkal kikapcsolódásra, szabadidő eltöltésre. A Tisza-part „kikapcsolódás a város zajából”, „a város közösségi tere”, „szép, és megnyugtatja az embereket”.

A fentiek alapján megállapíthatjuk, hogy a Tisza-partot a szegediek és a szolnokiak is használják, több funkciója is van és nem csak egy „átmentő, áramló térként” [19] szolgál. Épp emiatt érdemes rá nagyobb figyelmet fordítani, fejlesztése kívánatos, méghozzá a közösség bevonásával. A közösségi tervezésen alapuló fejlesztések sikeresebbek, ugyanis ekkor a tényleges térhasználók igényei szerint történnek a változtatások, újítások.

3.2. Participáció és nyilvánosság a projektek kapcsán

A kérdőívben a Tisza-part használatán kívül a kérdések másik része arra vonatkozott, hogy a Tisza-partot használó szolnoki és szegedi lakosok figyelemmel kísérik-e, kísérték-e az árvízvédelemmel kapcsolatos projektet, a megkérdezettek mennyire voltak tájékoztatva az új árvízvédelmi beruházásról, illetve, hogy mi a véleményük arról.

Szegeden nagyon kevés volt azon válaszadók száma (12 fő), akik részletesen be tudtak számolni arról, hogy milyen munkálatokat végeztek a partfal felújítása során. Az összes válaszadó közül 18-an semmit nem tudtak a munkálatokról. Másoknak is csak annyiról volt tudomásuk, hogy a partfalat megerősítik, de ennél bővebb információval nemigen tudtak szolgálni. A legtöbben azzal sem voltak tisztában, hogy mobilgát lesz, sőt akadt olyan is, aki azt sem tudta, hogy már elkezdődtek a rekonstrukciós munkálatok. Szolnokon volt, aki valamilyen formában értesült az árvízvédelmi beruházásról, de a válaszok leginkább itt is azt mutatják, hogy a tájékoztatás számukra sem volt teljes körű. Szeged esetében a nem megfelelő tájékoztatást erősíti az is, hogy a megkérdezettek azzal sem voltak tisztában, hogy milyen is lesz majd a partfal, ha elkészül, ugyanis az interneten és az újságokban többféle látványtervet is közzé tettek. A szolnokiak úgy vélekedtek, hogy az építkezést természetesen látták, hiszen „elkerülhetetlen volt nem észrevenni azt, ami a szemünk előtt történik”, de mivel volt, aki csak a végeredményt látta, így sokan nem voltak tisztában a munkálatok közben azzal, hogy mi zajlik a Tisza-parton. Kiemelték, hogy a kihelyezett táblák adtak valamennyi tájékoztatást, azonban más csak annyi információval rendelkezett, amennyit a televízió közölt. Szolnokon csak azok számára voltak ismertek a beruházás részletei, akik kérdezősködtek, személyesen is érdeklődtek.

Annak ellenére, hogy mindkét településen a megkérdezettek többsége kevés információval rendelkezett az árvízi beruházással kapcsolatosan, a szegediek és a szolnokiak is egyértelműen hasznosnak és fontosnak találják azt, mert „az elmúlt évek árvízi tapasztalatai után ráfér a partfalra a felújítás”, „esztétikai szempontból jobb lesz az új partfal”, „jobban véd majd az árvíz ellen”, „jobban rá lehet majd látni a Tiszára”. Természetesen akadtak olyanok is, akik nem tartják hasznosnak, mondván „teljesen fölösleges pénzkidobás, a jelenlegi partfal is jó, az árvízvédelmi célnak megfelel”; „árvíz idején egyébként sem önthette volna el a várost, mert máshova vezették volna el a vizét, illetve ezt a pénzt másra is, hasznosabban el lehetett volna költeni. „Inkább csak látványterv volt”, a „folyót mindúttal beszorítják a védelmi töltések közé, de ha ki akar, úgy is ki fog törni a medréből”. A szegedi interjúalanyok közül két fő saját érdekeikből kiindulva egyáltalán nem támogatja a fejlesztést, mert attól félnek, hogy ami számukra a legkedvesebb a Tisza-parton, azaz a Stefánián a parkrész és a

partfal mellett lévő fák az építkezések áldozatául fognak esni. Mindketten úgy vélik, hogy ha kivágják a partfal mentén a környező fákat, még árnyék se lesz, ez pedig még jobban el fogja idegeníteni az emberek többségét a folyótól.

Az árvízvédelmi beruházással kapcsolatban Szegeden és Szolnokon is tartottak lakossági fórumot. Szegeden a kérdőívezés során megkérdezett 154 főből csak hatan vettek részt a partfal felújításával kapcsolatos lakossági fórumon, mondván úgysem lett volna rá idejük, illetve amúgy sem érdekelte volna őket. Úgy gondolják, hogy ők úgysem szólhatnak bele, mert „ez már előre el van döntve”, „nem befolyásolhatjuk a fejlesztést”. Szolnokon volt, aki részt vett, többen későbbiekben is szívesen elmennének és el is mondanák véleményüket a városi gyűléseken. A szolnoki kérdőívezés során sokan megemlítették, hogy ha gyakrabban tartanának összejöveteleket, akkor mindenki tudná érvényesíteni az akaratát, gondolatait. Szolnok esetében igény mutatkozik a lakossági fórumok szervezésére, Szegeddel ellentétben, ahol a lakosok hátrányban érzik magukat a fejlesztések döntéshozatalánál.

A Szolnokon megkérdezettek többsége, csak úgy, mint Szegeden, kiemelte, hogy az elkövetkezendő fejlesztések során nagyobb publicitásra lenne szükség. Ennek egyik lépése lehetne a közösségi oldalon történő internetes közvélemény kutatás, hiszen „manapság minden háztartásban van számítógép, vagy laptop.” Az egyik szolnoki interjúalany szerint közvélemény kutatások, az érintettek megkeresése is jó megoldás lehetne arra, hogy a lakosokat jobban bevonják a fejlesztésekbe. Úgy gondolja a szolnoki példánál az internetes kérdőívvel növelni lehetett volna a meglévő tájékoztatást és ezzel a bevonást is.

A szolnoki válaszadók többsége azt mondta, hogy meg kell kérdezni a helyi lakosok véleményét egy-egy árvízvédelmi és egyéb más fejlesztés tervezésekor, hiszen ők ismerik legjobban a várost (2. táblázat). Akik a lakosok közvetlenebb bevonását nem tartották szükségesnek, ők úgy gondolják, egy városi, műszaki beruházás során ők nem értenek a fejlesztési kérdésekhez.

2. táblázat A tájékoztatásra vonatkozó állítások egyetértés mértéke Szolnokon.

Állítások	Egyetértés mértéke (válaszadók száma)				
	1. Nem, vagy egyáltalán nem	2. inkább nem	3. inkább igen	4. Teljes mértékben	Nem tudja
A lakosok nem értenek a fejlesztési kérdésekhez, ezért nem kell őket megkérdezni.	36	22	3	8	1
Több konzultációra lenne szükség a fejlesztéssel kapcsolatban.	4	16	28	21	1

Forrás: saját szerkesztés

A szegedi interjúalanyok is kiemelték, hogy szükség van a lakosság fejlesztésekbe való bevonásába. Az egyetemi tanár szerint a Tisza-part funkciója nem csak az árvízvédelem, hanem szociális és ökológiai szerepet is betölt. „a funkciókat együttesen kellene fejleszteni, és erre egy optimális megoldást kellene találni”. De ki mondja meg, hogy mi az optimális? A pénz, a politikusok vagy a lakosság? „Sokféle érdeket kell figyelembe venni és ez alapján kellene fejleszteni”. Az önkormányzati képviselő szerint a fejlesztésekbe „a társadalmat is be kell vonni és ezzel felmérni a reális társadalmi igényeket.”

A szolnoki interjú kutatás során a vízügyi szakemberektől és a Városüzemeltetési Osztály képviselőjétől megkérdeztük, hogy véleményük szerint biztosítottak-e megfelelő nyilvánosságot a projektnek. A vízügyi szakemberek elmondták, hogy véleményük szerint ők mindent megtettek annak érdekében, hogy a lakosokat bevonják a fórumokon keresztül. Panaszkezelő, telefonos vonalat is fenntartottak részükre, valamint az átadás is nyilvános volt. A Városüzemeltetési Osztály képviselője is úgy nyilatkozott, hogy „nyilvánvaló, hogy az

Önkormányzatnak is érdeke, hogy a lakosok ne szenvedjenek kárt semmiben, így időben tájékoztassák őket a fejlesztendő területekről”. Ennek érdekében segítenek a lakosoknak, valamint ennél a beruházásnál is kihirdették, hogy, amíg lezárásra került a sétány, addig azt nem lehet használni. A megkérdezett úgy gondolja, ezek a tevékenységek megfelelő tájékoztatást nyújtanak a helyszínen kihelyezett táblákkal kiegészülve. Mindamelllett, hogy a városvezetés lehetőséget ad arra, hogy a lakosok érdeklődjenek a folyamatban lévő fejlesztésekről, kérdésként merül fel bennünk, hogy a közösségi tervezés érvényesülése kimerül az utólagos tájékoztatásban? A szubsziaritás és a paricipáció elvének megfelelően a lakosokat már a döntési folyamatokba, a kezdetleges lépésekbe is be kellene vonni.

Összességében megállapíthatjuk, hogy sem a szegedi, sem a szolnoki árvízvédelmi fejlesztéssel kapcsolatban az emberek nem kellőképpen lettek tájékoztatva. Mindkét településen az emberek kevés információval rendelkeznek az árvízvédelmi fejlesztéssel kapcsolatban, és úgy érzik, hogy nincs is beleszólásuk a környezetük átalakítását célzó tervekbe, annak ellenére, hogy némely lakos szívesen érvényesítené elképzeléseit, akaratát. Ennek egyik fő oka a nem megfelelő tájékoztatás, pedig a fejlesztéseknek igazodniuk kellene az Európai Unió regionális politikájának alapelveihez. A partnerség elvének megfelelően a területfejlesztés helyi és területi szereplőit be kell vonni az előkészítésbe, programozási és ellenőrzési folyamatba. A nyilvánosság és részvétel elve szerint pedig a területfejlesztési döntések előkészítésében széles körű nyilvánosságot kell biztosítani.

4. A szegedi és a szolnoki Tisza-part jövője, fejlesztési javaslatok

A kérdőíves kutatásból és az interjúkból is kiderült, hogy az emberek nincsenek megelégedve sem a szolnoki, sem a szegedi Tisza-part állapotával, szerintük el van hanyagolva, ráadásul a folyó adta lehetőségek sincsenek kihasználva. Interjúalanyaink és a kérdőíves vizsgálat során megkérdezettek sokféle fejlesztési javaslatot tettek a Tisza-part és a folyó jobb hasznosítására (7. ábra). Természetesen mind tisztában vannak azzal, hogy a fejlesztési javaslataik megvalósítása és a fejlesztés utáni fenntartása is sok pénzbe kerülne.

7. ábra: A megkérdezettek által leggyakrabban mondott kulcsszavak a Tisza-part fejlesztésére

Forrás: saját szerkesztés

A szolnokiak és a szegediek közül is legtöbben azt szeretnék, ha ismét fellendülne a vízi élet a Tiszán: népszerűsíteni kellene a vízi sportokat, fejleszteni a szabadstrandot. A Tisza-part turisztikai szempontból történő továbbfejlesztését is sokan fontosnak tartják. A Tisza kihasználatlanságát is erőteljesen kihangsúlyozták mindkét településen. A szolnokiak úgy vélekednek, Szolnok városának meleg vízi adottságait jobban ki lehetne használni, ezért több

strandot, uszodát, gyógyfürdőt kellene építeni, ezzel a turisztikai potenciál is növekedhetne. A szegediek főként az szeretnék, hogy újra induljon a rendszeres sétahajókázás a Tiszán, illetve, ha ismét megnyitna a szabadstrand.

A szegedi egyetemi tanár szerint a szegedi Tisza-part társadalmi hasznosítására civil szervezeteknek kellene alakulniuk, akik az igényeket felmérve újfajta használati lehetőségeket biztosítanának szervezett keretek között.

Sokan megemlítették, hogy mindkét Tisza-parton több zöldövezetet, parkokat kellene létrehozni, illetve többen gondolják úgy, hogy a meglévő „zöldeket” is jobban rendbe kellene tartani. Két szegedi interjúalany, mint természetszerető emberek azt szeretnék, ha visszaállítanák a Tisza-part korábbi, természet közelebbi állapotát: nem kellene tovább folytatni az ártéri erdők kivágását, a Stefániát tartsák rendben, illetve meg kellene az embereket tanítani a Tisza-part rendeltetésszerű használatára (a part nem hulladéklerakó, nem hajléktalanok szálláshelye), akár szankciók árán is.

A megkérdezettek azt is szeretnék, ha sokkal több programot szerveznének a Tisza-partra. A szolnoki földrajz-biológia tanár úgy vélekedik, hogy mivel „a város legnagyobb folyójáról van szó, a mellette lévő ártér kiválóan alkalmas közösségi rendezvények megtartására, így koncerteket lehetne szervezni, színpadot felállítani”. A szolnoki Tisza-parton megtartott rendezvényeken az általunk megkérdezettek általában részt szoktak venni, bár nagyon sokan kifogásolták, hogy éves szinten keveset rendeznek meg, illetve csupán szezonális programokat tűznek ki célul. A szegediek szerint több „kiülős” vendéglátóhelynek kellene kitelepednie a Tisza-partra, illetve a Laposon szabadtéri főzőhelyeket kellene kialakítani, hogy ott a családok és a fiatalok szabadidejükben ingyen szórakozhassanak. A szegedi önkormányzati képviselő azt szeretné, ha úgy fejlesztenék a Tisza-partot, hogy az széles tömegek számára elérhető szórakozási lehetőségeket biztosítson. „Fel kellene mérni a társadalmi igényeket és azok alapján kellene fejleszteni, nem üzleti szempontok alapján”.

5. Összefoglalás

Tanulmányunkban a szolnoki és a szegedi lakosság árvízvédelmi fejlesztésébe történő bevonását, a projekttel kapcsolatos tájékoztatásukat vizsgáltuk.

Kutatásunkat a témával kapcsolatos szakirodalmak, folyóiratok tanulmányozásával kezdtük. A 19. századtól megkezdődött tiszai folyószabályozások következtében az árvizek hatásai egyre nagyobb mértékben jelentkeztek, évről-évre több település került víz alá. Ezek megelőzése érdekében van szükség az árvizek elleni védekezésre.

Tanulmányunk egyik célja az volt, hogy bemutassuk az egyes Európai Uniók alapelvek fontosságát a településfejlesztésben és, hogy miért szükségesek azok gyakorlati alkalmazása a fejlesztések megvalósulása esetén. A közösségi részvételen alapuló modellek alapján láthattuk, hogy a fejlesztésbe különböző szinten lehet bevonni a társadalmat. Nyugat-Európában az ilyen fajta városfejlesztés már elterjedt, de hazánkban nem fektetnek nagy hangsúlyt a közösség részvételére, így a lakosság bevonása a településfejlesztésbe csupán a tájékoztatás szintjén történik. Ezt alátámasztották a kutatásunk eredményei is, amelyet Szolnokon és Szegeden a Tisza-parton végeztünk.

A szegedi és a szolnoki árvízvédelmi projekt a Környezet és Energia Operatív Program keretén belül 100%-os vissza nem térítendő uniós támogatásból valósult meg. A két város életében a legnagyobb árvíz idején a partfalon átszivárgó víz miatt bebizonyosodott, hogy a védmű már nem korszerű, már nem védi meg biztonságosan a várost, így annak felújítására van szükség.

Tanulmányunk másik célja az volt, hogy feltárjuk, hogy a szegediek és a szolnokiak mire használják a Tisza-partot, és hogy mi a véleményük az árvízvédelmi projekttel kapcsolatban. A kérdőíves és az interjúk kutatásunk is igazolta, hogy a szegedi és a szolnoki Tisza-part egy

többfunkciós városi térrész, amelyet a legtöbben kikapcsolódásra, sportolásra és szórakozásra használnak, illetve egy fontos találkozóhely is.

Az árvízvédelmi beruházással kapcsolatos vélemények rendkívül eltérőek voltak. A kérdőíves kutatás során a megkérdezettek többsége védelmi szempontból tartotta fontosnak a projektet. Néhányan elleneztek, mert szerintük csak felesleges pénzkidobás, a jelenlegi partfal is képes megvédeni a várost.

Kérdőíves kutatásunkban azt is vizsgáltuk, hogy a szegedi és a szolnoki lakosság mennyi információval rendelkezik a projekttel kapcsolatban. A kutatás eredményeiből kiderült, hogy az emberek semmit vagy csak nagyon keveset tudtak a fejlesztésről. Akadt olyan is, aki ezt sem tudta, hogy már elkezdődtek a felújítások. Ez azt bizonyítja, hogy az emberek nem megfelelően lettek tájékoztatva, ezt a válaszadók többsége is megjegyezte. Emellett azt is tapasztaltuk, hogy az emberek többségét nem is igazán érdekli a környezetében zajló fejlesztések, mert úgy érzik, hogy nincsen beleszólásuk. A szegediekkel szemben a megkérdezett szolnoki alanyok közül azonban többen szívesen részt vennének lakossági fórumokon, hiszen érdeklődnek a településükön zajló fejlesztések iránt.

Interjú kutatásunk lehetőséget adott arra, hogy interjúalanyaink véleményét jobban megismerjük a témával kapcsolatban. A megkérdezettek közül legtöbben, csakúgy, mint a kérdőíves vizsgálatnál is, árvízvédelmi szempontból tartják fontosnak a partfal felújítását. Szegeden az interjú során megkérdezett kilenc főből két fő saját érdekében kiindulva teljes mértékben ellenezte a partfal rekonstrukcióját. A szolnoki interjúk alatt betekintettünk a vízügyi és az önkormányzatot képviselő szakemberek nézőpontjába is. A KÖTIVIZIG és az Önkormányzat is műszaki fejlesztésként tekinti a szolnoki átalakításokat, és úgy vélik, a kötelezően előírt tájékoztatás meglétéén kívül nem szükséges az érintettek bevonása, mert az egyes fejlesztéseket a megfelelő szakemberekre kell bízni.

A kérdőíves és interjú kutatásaink eredményeképpen megállapítottuk, hogy a szegedi és a szolnoki társadalom is csupán a haszon élvezője lehet egy-egy várost érintő beruházásnak, a város nem vonja be őket azok fejlesztést megelőző tervezési szakaszába.

A kutatás végén elmondhatjuk, hogy a szegedi és a szolnoki Tisza-part széles körű és gyakori használata miatt egy megélt városi tér, ezért fejlesztése mindenképpen szükséges, méghozzá az érintettek, a lakosság és a helyi gazdasági szervezetek széles körű bevonásával, igényeik feltárásával. Emellett fontos a megfelelő tájékoztatás is, nem csak a Tisza-part fejlesztése során, hanem a későbbi, jövőbeli fejlesztésekre nézve is.

Irodalomjegyzék

- [1] Kovács Z.: *Népesség-és településföldrajz*, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 2010 p. 239.
- [2] Dobi I.- Baranka Gy.- Unger J. : *A városi hősziget-jelenség Közép-Európában* – In: Természet Világa: természettudományi közlöny, 2013, 9. szám, pp. 397-400.
- [3] Babbie, E. : *A társadalomkutatás gyakorlata*, Balassi Kiadó, Budapest. 2003 p. 700
- [4] Csanádi G. et al.: *Nyilvánosság és részvétel a településtervezési folyamatban*– Tér és Társadalom 24. évf. 1. sz. 2010 pp. 15-36.
- [5] Sós E. : *Regionalizmus Európában* – Jog-és Politikatudományi Folyóirat 6. évf. 3. sz. 2002 pp. 129-139.
- [6] Földi Zs. : *A társadalmi részvétel szerepe a városfejlesztés gyakorlatában -Európai és hazai tapasztalatok* – Tér és Társadalom 23. évf. 3. sz. 2009 pp. 27-43.
- [7] Fejes Zs. : *Európaizáció és a kormányzás új formái az Európai Unióban* – Jog-és Politikatudományi Folyóirat 7. évf. 3. sz. 2013 pp. 43-56
- [8] Barta Gy. : *Integrált Városfejlesztési Stratégia: A városfejlesztés megújítása* – Tér és Társadalom 23. évf. 3. sz. 2009 pp. 1-12.
- [9] Sain M.: *Területfejlesztési füzetek 1. Segédlet a közösségi tervezéshez*, Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, VÁTI Nonprofit Kft. 2010 p. 92.
- [10] 314/2012. (XI.8) Kormány Rendelet
- [11] Bajmóczy Z. – Gébert J. –Málovics Gy. – Elekes Z. – Dombi J.: *Beszélünk a részvételről..., Megyei jogú városok fejlesztési dokumentumainak elemzése az érintetti részvétel aspektusából*, Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar, 2015. Szeged
- [12] Pataki Gy.: *Bölcs „laikusok”*.– Közösségek és Civil Társadalom, 4. évf. 4. sz. 2007 pp. 144-156.
- [13] Váradi L.: *Halászat az Alföldön*.– In: Pálfai I. (szerk.): *A víz szerepe és jelentősége az Alföldön*, Nagyalföld Alapítvány, Békéscsaba. 2000 pp.154-163.
- [14] Somogyi S.: *A vízrajzi viszonyok mesterséges átalakításának kezdetei, helyei és főbb típusai*. –In: Somogyi S. (szerk.): *A XIX. századi folyószabályozások és ármentesítések földrajzi és ökológiai hatásai*, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest. 2000 pp. 142-148
- [15] Lászlóffy W. : *A Tisza – Vízi munkálatok és vízgazdálkodás a tiszai vízrendszerben*, Akadémiai Kiadó, 1982. Budapest
- [16] Marosi S. – Szilárd J. : *A tiszai Alföld*, Akadémiai Kiadó, 1969. Budapest
- [17] Rakonczai J.: *Globális környezeti kihívásaink*, Universitas Szeged Kiadó, 2008. Szeged
- [18] Nagy I.: *Városökológia*, Dialóg Campus Kiadó, 2008. Budapest-Pécs
- [19] Meggyesi T.: *Városépítészeti alaktan*, Terc kiadó, Budapest. 2009 p. 312

Internetes forrás

- [20] <http://www.szegedipartfal.hu/index.php/a-projekt> (letöltve: 2014. április 19.)
- [21] http://www.keop7211.komplextiszato.hu/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=6&Itemid=16 (letöltve: 2015.május 13.)

Lektorálta: Dr. Boros Lajos, adjunktus, Szegedi Tudományegyetem